

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica ishaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 22. prosenca 1869.

List 4.

Cerkvene pesmi.

(Dalje.)

Prestavlja J. Bilc.

Pri juternici o nedeljah.

(Primo die.)*

Dan prvi, ko Trojica je
Svetá stvarjenje zveršila,
O katerem Jezus je vstal,
Premagal smert in rešil nas:

Naj umakne se oterpnjenost,
Hitrejšje se vezdignimo,
In v noči iščimo Bogá,
Vkazuje prerok nam letó.

Da sliši naše zdihljeje,
Desnico Svojo nam podá,
In madežev očiščene
Sprejme v nebeške sedeže.

Da nas, ki v času svetem dné
Današnjega prepevamo,
Ob urah tihega mirú,
Napolni blaženih daróv.

Očetova svitloba Ti,
Zdaj prosimo te združeni,
Naj ogenj poželjivosti
In vsaki greh beži od nas.

Da vmazani, oskrunjeni
Ne bojo udje trupla nam,
Naj pekel v ognju nas ne že
Zavoljo tega ognja kdaj.

Svetá Zveličar, prosimo,
Operi naše madeže,
Podeli blagovoljno nam
Življenja srečo večnega.

Dodeli Oče vsmiljeni,
Enak Očetu edini Sin,
Ki s Tolažnikom blaženim
Kraljuješ, vladaš vekomaj! Amen.

Pri juternicah v adventu.

(En clara vox.)

Čuj, glas razločno zlega se,
V temni noči se glasi:
Bežijo daleč sanje naj,
Z višav se Jezus nam žari.

Naj vzdigne se oterpjen duh,
Naj dalje ne leži na tléh.
Se nova zvezda že bliščí,
Ki bo krivice odvzela vse.

Glej, Jagnje k nam poslano je,
Da nam dolgove odpusti,
Zatoraj vsi objókani
Usmiljenja prosimo si.

Da ko prisvetel v drugič bo
In svet obdajal z grozo vso:
Ne bo po grehah kaznoval,
Temuč nas branil vsmiljeno.

Povikšanje in slava, čast
Očetu s Sinom bode naj,
In Svetemu Tolažniku
Od vekomaj do vekomaj! Amen.

Pri večernicah.

(Lucis Creator optime.)

Svitlobe Stvarnik vsmiljeni,
Svitlombo dneva vstvaril si:
V začetku sveta mladega
Svetovom si začetek dal.

Z večerom jutro sklenjeno
Ti rečeš imen'vati „dan.“
Prihaja grozno-černa tmà:
Oj, sliši vročih prošinj glas.

Dodeli Oče vsmiljeni,
Enak' Očetu edini Sin,
Ki s Tolažnikom blaženim
Kraljuješ, vladaš vekomaj! Amen.

Naj duh zavoljo hudobij
Plačila tamkaj ne zgubi,
Ki rad pozabi večno vse,
In v greha véz se zamotá.

Na duri neba terkajmo,
Življenja venca iščimo,
Škodljivemu se vmikajmo,
Ostudno vse osnažimo.

Pri sklepu (completorium).

(Te lucis ante terminum).

Pred koncem dné današnjega
Te Stvarnik milo prosimo,
Da bodeš nam po vsmiljenju
Branitelj naš in naš vodnik.

Dodeli Oče vsmiljeni,
Enak' Očetu edini Sin,
Ki s Tolažnikom blaženim
Kraljuješ, vladaš vekomaj! Amen.

Bežijo sanje daleč naj,
In vse pošasti nočnih tmín;
Zatri sovraga našega,
Da čisto naše bo teló.

Prihodnji občni cerkveni zbor.

(Gosp. F. Dupanloup-a, škofa orleanskega.)

(Dalje.)

Berž ko so papež se omenili sklicati vesoljni cerkveni zbor, so s to rečjó jeli pečati se z neko delavnostjo, ki je primerna važnosti prihodnjega zbora, in kakor zahteva njih naloga kot cerkvenega poglavarja v občnem cerkvenem zboru. Več skupščin (komisij) so sami berž zbrali, v kterih so učeni kardinali in izvoljeni teologi iz vsih dežel. In le-ti delajo z vso gorečnostjo pripravljaje tvarine, ki se bodo obravnavale v zboru. Posebna skupščina je za dogme (verske resnice), posebna za kanoniško pravo, druga za vse, kar zadeva duhovne

*) Izmed več himen, ktere cerkev poje pri juternici o različnih časih leta, naj podamo le eno prestavljeno. —

redove, ena za razmere med državo in cerkvijo, in ena za orijentalne ali jutrove cerkve.

Kadar hočejo papež sklicati občni cerkveni zbor, je cerkvena navada, da to že naprej slovesno naznanijo. škofom, ki imajo prinesiti seboj razun škofovske oblasti (veljave), svēt svoje skušnje in (ker so po vsih deželah sveta razkropljeni) svoje posebne skušnje in posebno veljavno sodbo, da se tako spoznajo časi in potrebe narodov.

Tako so tudi lansko leto Pij IX v dveh ogovorih škofom, ki so bili v Rimu zbrani, naznanili prihodnji cerkveni zbor in v svoji zadnji apostolski pečatnici so vse škofe poklicali in natanko določili dan, zato da prelati, že naprej poklicani, utegnajo polagoma premisliti vprašanja in pridejo tako popolnoma pripravljene o pravem času, ki so ga določili papež.

Ni mi skoraj treba še pristavljati tega-le. Akoravno morejo papež in zbrani škofje dajati postave za cerkveni red (disciplino), več ali manj spreminjati v cerkvenem pravu, kar ni že po svoji natori nespremenljivega, vendar ni naloga občnih cerkvenih zborov, v verskih rečeh novih dogem (novih členov vere) delati. Sploh se ne dela v cerkvenih zborih dogma, temuč le poterjuje se, da je to ali to res dogma. Kar imajo cerkveni zbori delati in kar so vselej delali, je to-le: preiskavati svete pisma in ustno izročilo in pa tudi poterjene zanesljive razlagavce sv. pisma in ustnega izročila. S pomočjo vsih teh zbranih razsodb zbor naj temeljitejše to reč obravnava, kliče pogostoma sv. Duha na pomoč, ter po tirjatvi časa in po potrebi duš poslednjič izreče in določi to, kar je bilo in je vera sv. cerkve.

Zgodovina šteje do zdaj 18. občnih cerk. zborov.*)

In težavno bi bilo, povedati nezmerno število partikularnih zborov.

Nič ne kaže v svitlejši luči mogočnega življa sv. cerkve, kakor ti cerkveni zbori, in nič tako njene moči, katero ima v sebi, da se brani bodi si proti zmotam, ktere neprenehoma snuje človeški um, bodi si zoper lastne spridenosti in razvade, ko jim se ne more ubraniti človeška slabost. Cerkev je edina družba na zemlji, za katero so prekucije nepotrebne in kateri so poprave (prenaredbe) zmira mogoče. In res le enega ni izmed teh tisoč zborov, da bi ne bil ob enem v verskih in disciplinskih zadevah česa določil. In véliki tridenški zbor sam se ni bal tega imena prenaredbe (reformacije), ki je bila takrat zapalila v Evropi velik plamen, in ker je cerkvi šlo po pravici to ime, ga je zbor rabil ter

*) Tule so (občni cerkveni zbori):

1. V Niceji l. 325, zoper Arija, ki je tajil božjo natoro Sinu človekovega (Jezusa Kr.); 2. v Carigradu 381, zoper Macedonija, ki je bil napadel božjo natoro sv. Duha; 3. v Efezu 431, zoper Nestorija, ki je bil v zmoti zastran vélovečenja in je odrekoval D. Mariji ime: Mati Božja; 4. v Kalcedonu 451, zoper Evtiha, ki je bil zašel v drugo zmoto, Nestorijevi ravno nasprotno; 5. v Carigradu 553, zoper tiste tri glasovite poglavja, ki so nadaljevale zmoto Nestorijevo gledé vélovečenja; 6. v Carigradu 680, zoper (tako imenovane) Monotelete, ki so nadaljevali Evtihovo zmoto, odrekovavši Jezusu človeško voljo; 7. v Niceji 787, zoper obrazobore (ikonoklaste); 8. v Carigradu 869 zoper Focija, začetnika gerškega razkolništva; 9. prvi lateranski 1123, za oznanjenje miru med svetno vlado in duhovščino po dolgem prepiru, zastran vmestovanja (investiture), in zavoljo križnih vojská; 10. drugi lateranski 1139, zarad združenja z Gerki in zoper Albingenze; 11. tretji lateranski 1179, zarad raznih disciplinarnih vprašanj in zoper krive nauke tistega časa, zoper Valdenze itd.; 12. četerti lateranski 1215, zoper ravno taiste krivoverce; 13. v Lionu 1245, zarad križne vojske in preprirov s cesarjem Friderikom; 14. v Lionu 1274, zarad križne vojske in zedinjenja z Greki; 15. v Vijeni 1311, zarad križne vojske in raznih disciplinarnih reči, tudi zarad templjarjev; 16. v Florencii 1439, zarad zedinjenja z Gerki; 17. peti lateranski 1511, zoper nepostavni cerkveni zbor v Pizi; 18. tridenški 1545, zoper protestantizem. — Več se j konstaškega zbora imajo tudi za splošnje ali ekumeniške.

vsem verskim določbam in razlagam pristavljaj določbe (dekrete) o reformaciji: De reformatione.

Papež in škofje, zbrani v občnem cerkvenem zboru, preiskujejo z bistrim očesom vse okoliščine keršanskega občinstva in presojujejo njega stan, ter brez strahu rabijo zdravilo za rane in terpljenja. S tem se prenavlja neumerljiva mladost sv. cerkve, živahniji in močnejši dih življenja se razliva po tem širokem telesu, in družba sama čuti ta srečni in blagi vpliv.

Tak občni cerkveni zbor so tedaj sklicali papež. Resno so premislili potrebe časov in dolgo časa molili k Bogu, in izrekli so potem glavar sv. katoliške cerkve besedo, dali slovesno znamnje: dovolj je, in od zahoda in vzhoda, od severja in juga, od vsih krajev zemlje, izmed vsih rodov, jezikov in narodov prihajajo vladiki tega velikega duhovnega kraljestva, vsi daleč razstavljeni udje te dušne vlade, škofje, kateri imajo imena po naj imenitnejših mestih sveta, kjer stolujejo, in zbirajo se na kraju, kterege so odločili papež, da se dogovarjajo med saboj, ne kakor pri svetnih kongresih (shodih) o miru in vojski, o pridobitvah in mejah, temuč o dušah in njih svetih zadevah, o duhovnih in večnih rečeh, da spolnijo božjo besedo, ki je vstanovila cerkev: *Euntes ergo docete omnes gentes*, pojdite, učite vse narode; da spolnijo naj veličastnišo nalogo svojega naj višega poklica; da obznanijo v vesoljnem cerkvenem zbirališči, nasproti človeškim zmotam, resnice, kterih sv. zaklad jim je izročil On, ki je resnica sama: to je opravilo občnemu cerkvenemu zboru; ali je še kaj večega na zemlji?

Že tri sto let je, kar ni vidil svet tacih zborov in še v začetku tega stoletja so se zdeli nemogoči. „V denašnjih časih“ — pisal je J. de Maistre, še ni tega petdeset let — „odkar je omikani svet tako rekoč razkosán po toliko vladah, in kar so ga neizmerno povečšali naši pogumni mornarji, je občni cerkveni zbor prazna misel, domišljija.“

Mislili so tudi na politiške zadrege, ki so opovirale tridenški zbor, in novejši časi so se zdeli še neugodniši: sedanje oblasti so se jim vidile le bolj sumljive in sovražne, cerkvena prostost bolj zavirana in njeno djanje bolj oslabeledo, kakor kdaj pred. Toda motijo se, ki tako obrekujejo naš čas, in ne da bi hotli kljubovati Božji previdnosti, bomo raji čudili se mogočni njeni roki, ktera tudi po zakrivljenih ridah naravnost piše, kakor pravi stari pregovor, ktera stori, da se vsi prigodki, brez ozira na ljudi, ravnajo po njenih večnih namenih. Cerkev misijonska in popotna potrebuje, da se ji prikrajšajo pota. Ako želi pridigovati in svoboditi, je treba, da ji odpadejo vsi okovi in zapreke, in glej, to se je v njen prid zgodilo. Naš vék je skerbel za oboje, prikrajšal je daljavo, odstranil zavire, menim pa naraznost in zavire v politiškem in družbinskem pomenu, kakor v tvarinskem oziru. Imeli so tu svoj prid v očeh, ali pospešavali so vero; in vse to početje, ki se je zdelo, da se verši v cerkvi nasprotnem duhu in proti njej, obernilo se je njej v prid. Duh novejših časov sili vlade hoté ali nehoté pripoznati cerkvi veči pravice, in pobija one stare predsodke, ki so zadržavale njeno delavnost; in glej, splošnji cerkveni zbor je v politiškem oziru loži sedaj, kakor bi bilo ob časih Filipa II, Ludovika XIV ali Jožefa II.

„Le da bi se sklicali škofje,“ rekel je spet J. de Maistre, „in da bi se ta poklic postavno odobrilo, ne bilo bi zadosti pet ali šest lét.“ In danes je Piju IX dovolj, da dajo nabiti svojo pečatnico na lateranske zidove: današnje občenje jo ponese vkljub nasprotnim željam do krajev sveta; do dežel nam nasprotnih do naj daljnijših otokov. Kmalo pridejo škofje, ki so jih poklicali papež (hvala čudovitemu napredku véd in obertnosti),

na perutih, ki jih daja sopar našim barkam, na teh železničnih vozovih, ki kar požirajo pot pod sabo. Prišli bodo iz dežel, ki so proste, in upamo, celo iz onih, ki niso proste. In tako, rad ponavljam še enkrat, tako ima služiti ta dvojni tek misli in obertnosti našega časa, ne le samo telesnemu življenju, ampak tudi dušni vladi, da se pokaže duhovno življenje med človeštvom, da se doverši naj večji delo Božjega Duha na zemlji.

Kakor je prav, kakor je bila volja Božje previdnosti, po tem nevidljivem soglasji, ki je globoko skrito v vseh rečeh in v edinosti božjega djanja, bo tudi ta pot služila telesnosti duhu, in misli človeške bodo stregle naredbi Božjih sklepov.

Trikrat že v malo letih so imeli katoliški škofje prilžnost zbrati se krog namestnika Jezusa Kristusa; toda nabeden teh treh veličastnih zborov ni imel znamenja cerkvenega zbora. Slava, da v pravem občnem zboru spet povzame in prenóvi stare cerkvene izročila, toliko časa zastale, bila je še prihranjena temu velikodušnemu papežu, ki so tako junaški v svoji pohlevnosti, tako milo-jasni v svojih skušnjah, in tako zaupljivi v Boga, ki jih ohrani in ki jih je gotovo navdihnil, da naj skličejo občni cerkveni zbor.

II. Program cerkvenega zbora.

In zakaj, v kateri namen kličejo poglavar sv. cerkve k tem sejám katoličanstva one, ktere imenujejo svoje častite brate, vse škofe katoliškega sveta, ki so poklicani, deliti z njimi skerbí in težave? *Omnes venerabiles fratres totius catholici orbis sacrorum antistites, qui in sollicitudinis nostrae partem vocati sunt.*

Apostoljski list nam jasno pové: tega je treba brati in pravično soditi cerkev po njenih lastnih besedah, pa ne po sovražnih ali nespametnih razlagah. Tako-le so načertali sv. Oče program (nalogo) prihodnjega zbora:

„Ta vesoljni cerkveni zbor, pišejo papež, bo imel z naj večjo skerbjo preiskati in vstanoviti, kaj je naj boljše storiti v teh tako žalostnih in hudih časih, za višjo Božjo čast, za celoto sv. vere, za lepoto Božje službe, za večno zveličanje človeštva, za red medsvetnega in redovnega duhovstva in njegovo zveličavno in jedernatooliko, za spolnovanje cerkvenih postav, za boljšanje nprav (življenja), za keršansko odrejo mladine in pa za splošnji mir in vesoljno edinost.

Z naj večo gorečnostjo bo treba tudi za to skerbeti, da se z Božjo pomočjo odverne vse hudo od cerkve in od občinske družbe, da se povernejo na pravo pot resnice, pravice in zveličanja nesrečni, ki so zašli; da se zatarejo pregrehe in iztrebijo zmote, da se naša preslavna vera in njen zveličavni nauk po vsem svetu na novo poživi in se dan na dan bolj razširja pa gospoduje, in da tako oživlja in se razcveta pobožnost, poštenost, pravičnost, ljubezen in vse keršanske čednosti na naj višo korist človeški družbi.“

Ves program, ves opravek prihodnjega cerkvenega zbora je v teh besedah. Obravnavale se boste tu dve velike reči, cerkveni blagor in blagor človeške družbe. To je, in edino to je.

Pred vsem se zbere cerkev zato, da pokrepčá svoje notranje življenje, in kakor pravi apostelj, da oživi gnado Božjo, ki je v nas. Ravno cerkev ima le-to čudovito predstvo: ona je edino društvo, ki ima to moč vedno se premlajati v naročji večnega obstanka. In vsled te Božje vravnave ni v resnicah, ktere ona varuje, ničesa, kar bi se spremenilo, ničesa kar bi se na novo napravilo, ničesa, kar bi se zgubilo, ne ene besedice, ne enega jota! *Jota unum, aut unus apex non praeteribit*, pravi Jezus Kristus. Toda, kot živeča naprava z ljudmi, ki jemlje svoje nadzornike in ude izmed vsih narodov, vsih stanov, ki je vsakemu odperta, kdorkoli želi vanjo

priti, ki neprenehoma raste po novih ljudstvih, je cerkev kakor velika reka, ki sprejema potoke v svoje naročje, kaže v svojem zerkalu*) vsako stvar, ki je ob njenih bregovih, in ki ravná svoj ték po podnebji, kraju, položaji. Tako ima cerkev to lastnost, da se ravná po časih, po raznih vstavah, po potrebah in zahtevah rodov, ktere ima ravno pred seboj in po stoletjih, ktere omikuje.

Še več, ona tu na zemlji vedno dela, da se stori čedalje vredniši, ljudem govoriti od Boga in sicer tako govoriti, da jo poslušajo in razumevajo. Ona neprenehoma presojuje, spoštljivo sicer, pa z naj višo oblastjo, svoje učne knjige, svoje postave, svoje naprave, svoja dela in pred vsim svoje ude, ki so razdeljeni po raznih stopinjah duhovske časti.

O gotovo, mi nikakor ne mislimo, da smo brez madežev. Je li čudo, djal je nekđaj Fenelon, ako je v človeku še kaj človeškega ostalo? Vendar večna hvala bodi Bogu, v neminljivem zakladu Božjih resnic in postav, ki so nam izročene, imamo pripomoček, vsak čas spoznati svoje pregrehe in poboljšati se.

Zoper nas tedaj, ali bolje rekoč, za nas pred vsim se snide cerkveni zbor. Le enega ne bo med nami, ki ima dobiti sedež v tem zbirališču, da ne bi bil poprej zjutraj pred oltarjem pripognil kolén, priklonil se z glavo in terkaje se na persi sam pri sebi rekel: „Ako se Bog bolj ne spozna, ako se mu bolj ne služi krog mene, ako resnica krivico terpi, ako se ubožci ne podpirajo, ako je pravica v nevarnosti, je to, o Bog! moj dolg, moj dolg, moj preveliki dolg!“ Vadarji sveta, ki včasih tako strašno svobodnostjo v djanji določujete osodo narodom, oh! kako bi se tudi vam prilegalo tako izpraševanje samih sebe, ko bi ga mogli prenašati! O človeške družbe, parlamenti, sodnije, ljudski zbori, menite, da bi tak resen pogled na samega sebe, tako spoznanje, ta natančnost in ta junaška odločba za red in zboljšanje ne bila velika pomoč za utišenje slepega rogovilstva, prederznih strasti, ali za odpravo stare dremotne navade?

Ko se je vsak izmed nas tako presodil, vprašal in resno sam sebe obtožil, si bomo stavili vprašanje, kaj zaderžuje dan danes sv. vero, da se ne razširja med ljudstvi, ktere je še niso sprejele, in da se zopet ne vdomači med onimi, ki so jo zgubili. Pregledali bomo naredbe, popravili razvade, zopet vpeljali pozabljene postave, in naredili, kar je treba, da se prenaredi. Pod naj višim vodstvom svojega skupnega očeta, škofa vsih škofov, obračala se bo skušnja starčekov, ognjena gorečnost mlajših, navdihnjenje naj svetejših, modrost naj učenejših, obračalo se bo vse na to, da se pokaže naš pravi stan, naša naloga na svetu in naše dolžnosti. In to vprašanje se bo rešilo v naj prostejšem, prav bratovskem dogovarjanji, in s tega bodo kmalo nastale naj terdniši določbe ter vodilo za naše življenje za stoletja itd.

Pa čemu vendar v naših dneh, v sedanjem času, ta shod vsega katoliškega škofijstva? Če smem tako reči, čemu ta posvečena oborožena nočna straža? Čemu take priprave, čemu vse to okovarjanje in delovanje za občni cerkveni zbor? Kako, da se je sv. Očetu po Božjem navdihnjenji in pod Njegovim varstvom prav zdelo, sklicati vesoljni zbor v tem trenutku, v drugi polovici 19. stoletja? itd. (Dalje nasl.)

Spomini mladostni škofa Bruté-a iz strašne dobe prekucije francoske.

(Dalje.)

Čast. gg. Klemen, Kasson in Rangervé.

Gospod Klemen, pošten star duhoven, je bil v naj hujem času preganjanja skrit v mestu Rennes-u; vendar

*) Sv. Mat. v. 18.

si je pa večkrat upal po noči iti preoblečen obiskavat bolnikov in drugih, ki so ga potrebovali. Šel je nekdanj po noči memo vojaške straže, ki ga je nagovorila, kakor po navadi z besedo: „Qui vive?“ (Kdo je?) Ako bi bil prec in razločno odgovoril: Citoyen (mestjan), bi ga bili pred ko ne pri miru pustili, pa zdelo se mu je laž odgovoriti z besedo, ki je pomenila v onih časih človeka, ki je bil prijazen in vdan tadanjim napravam. Odgovoril je rajši bolj dvoumno in hotel zbežati; pa s tem se je izdal. Leteli so za njim, ga zaperli, in kmali potem umorili. Ne spomnim se nobenih drugih okolnosti o njem, kakor da je bil zavolj poštenega značaja povsod spoštovan in še dolgo po onih žalostnih časih se je čulo iz ust onih, ki so ga poznali. „Oh ubogi g. Klemen!“

Čast. gosp. Kasson-a so prijeli v hiši neke gospe „le Grand“, ki je bila posebno pobožna in bogaboječna. S svojo previdnostjo je ta verli gospod rešil svojo varhinjo iz osode, ki je njega zadela. Ko je zvedil, da so ga prišli žandarmi v hišo iskat, ni hotel vkljub vsem prošnjam ostati pri nji v prikritji, temuč je šel doli po stopnicah ter se skrila za vrata, skoz ktere se je hodilo v razne nadstropja. Sicer pa je bilo čudno, da je gospa taki nevarnosti ušla, kajti njena velika vernost je bila sploh znana in naznanilo se je glasilo prav določno, da gosp. Kasson je skrit pri tej gospej. Pravili so mi, da ji je bilo prav žal, ker ji ni bilo dano zapustiti tako revne zemlje s takovo srečno smertjo, kar lahko verjamem, ako se zmislím nazaj, kako goreči v veri so bili katoličani v onih časih.

Čast. gosp. Rangervé je bil fajmošter reneške duhovnije št. Salvator. Vjeli so njega, pa še dva brata „la Bigotiere“ in gosp. „Duplessis“ na deželi, okoli 35 milj od Rennes-a. Gospodu Duplessis-u je bila krogla zmečkala nogo tako, da so ga nesli na stolu sedečega v sodiše. Vse tri so obsodili k smerti. Opat Rangervé je bil prav priljudne zunanje podobe in prav olikanega obnašanja. Pri zaslišanji se je vidilo, da bi bil še zelo rad pri življenji in mislil je, da ga bodo še oprostili, kar se je spoznalo iz njegovega opravičevanja, ker je govoril ravno v nasprotnem duhu, kakor drugi duhovniki. Osorno in divjaško so se obnašali sovražniki, obsojenci pa so kazali pametno serčnost, mirno vdanost in polno veselost. Dasiravno je imel g. Rangervé prej omenjeno slabost in nekako naturno boječnost za svoje življenje, vendar ni s tem ranil dolžnosti do Boga. Ko je bil obsojen, se je ves zopet oserčil, in kakor so mi pripovedovali, se je na morilnem odru tako terdno in častitljivo obnašal, kakor so se bratje njegovi pri vsem prejšnjem obsojevanji.

Iskrice slovenske.

„Mene, studenec žive vode, so zapustili in skepali si kapnice prederte, ktere vode deržati ne morejo.“ Jerem. II, 13. — Te besede Gospodove mi hodijo vedno na misel, kadar koli berem v kakih nemških knjigah, da je sedanja tolikanj hvalljena olika doma v Egiptu, ali v Indiji, ali celo v Kini! Pa ne le v nemških, razlaga se ta nauk že tudi v slovenskih spisih. Tako je bilo pred nakaj časom brati slovenski:

„V početku zgodovine najdemo dva kulturna ognjišča. Eno v Kini, drugo v izhodnji Indiji. V Kini se je kultura (olika) v tako okorne forme (oblike) vjela, da se je skoz cela tisočletja le v ozkem kolobarji enakomerno kakor majalec na uri sem ter tje gibala. Ona se je s časom tako v prazno formo zakopala, da ni mogla več ne naprej ne nazaj. Zato pa tudi ni na nobeno stran svojih žarkov razprosterla, na nobeno stran

veje in korenine pognala, in še danes jo vidimo na ravno tistem stalju, na katerem je že pred tisočletji bila. Ona se ni postarala, pa tudi ne pomladila.

Drugače je bilo z indijsko kulturo. Iz Indije je kultura nastopila svoje potovanje po svetu. Stopila je najprej v Egipt in prednjeazijske države: Babilonijo, Perzijo in Sirijo. Od tod so jo egiptovske in fenicijanske naselbine nesle v Helado, in iz Helade je prestopila v staro Ausonijo (Italijo). Po Rimljanih so jo podedovali Germanje in Slovanje. In tako bo kultura s svojim vencem zemljo opasala in ciklus svojega potovanja zveršila... Blagor narodu, blagor deželi, kjer kultura svoj prestol si postavi, gorje pa, kjer se ne zna gojiti, in je nazadnje prisiljena odpotovati. Za seboj pušči le razvaline in polutanstvo, ki je huje od nekulture. V Indiji leže danes pagode, v Egiptu stojé piramide, v Gerški božji hrami, v Italiji amfiteatri in slavoloki v razvalinah.“

Ti grozna kultura ti! mora človek vzdihniti pri poslednjih besedah. Nikjer se ni prav gojila. Kodar je hodila, povsod je puščila za seboj razvaline. Ali niso to tiste kapnice, ki vode ne deržijo? — Ktera zgodovina pa nam kaže kulturno ognjišče — prvo v Kini, drugo v Indiji? Mnogi učenjaki res silo šumijo o sedanjih olikih in njenih virih, toda tako učenostno, da dostikrat sami sebe ne razumejo in toraj tudi sami sebi ne verjamejo. Ali niso to kapnice, ktere vode ne deržijo? — Zdi se mi, da so take zgodbe velikokrat le povésti in večkrat le pravljice, kakor se popevajo v raznih pesmicah od lepe Indije itd. Té mikajo in oveseljujejo mlado in živo domišljijo, une jo pa tudi kvarijo, motijo um, begajo serce, ako niso celo včasih spisane v ta namen, da spodkopavajo razodenje božje in kalijo samo sveto vero. Ali niso to tedaj kapnice, ki ne morejo deržati vode?

„Starodavne deželi Egipt in Indija ste se v svojem olikovanji zgodaj ustavile, piše prof. Zaharija Ressel (Weltgeschichtl. Ideen 1868); divja sila je osnovala tu zoperno razverstitev po stanovih ali kastah, in v sužnost ali hlapčevstvo celó pogreznjeno ljudstvo je pomagalo, da se je ta vstanova obderžala. Te deželi tudi niste nikoli nobenega likavnega vpliva razprostirale zunaj svojih mej; bile ste poznej za zmirom tujcem v plen itd.“

Še lepše pa je očitno spoznanje, katero je dal res učeni dr. Fr. Palacký, nekatoličan, kateri o tej reči piše tako: „Vesoljna kultura ali olika keršanskih narodov sedanjega časa je izročeno vzajemno blago; da se je to pripravilo, k temu so razno pripomogle mnogotere ljudstva v raznih vekih. Pravijo, da so že nekdanj v Indiji in v Egiptu pognale njene kali, toda teh jaz ceniti ne znam; jaz poznam le razvoj, ki so ga te kali dosegle pri Judih in Gerkih, in ta razvoj je podlaga, na kateri je osnovana vsa naša olika. Duhovni zaklad, ki so ga zgotovili Judje in Gerki, v Rimu in po Rimu sam na sebi ni bil tolikanj pomnožen, marveč ohranjen, sklenjen in izročén spet mnogoterim narodom, romanskim najprej, potem germanskim in slovanskim. Kako so vsak po svoje množili ta zaklad Talijani, Francozi, Angleži, Nemci in drugi, tega mi sedaj razlagati ni treba itd. (Prim.: Die Geschichte d. Hussitenth., und Prof. C. Höfler. Prag. 1868).“

Kako skromne in vendar — kako modre besede! Ali ne kažejo svetlo, kje da izvira studenec žive vode, studenec prave olike? Kakor sveta vera, je tudi prava olika izročén zaklad, ki ga je prejelo človeštvo iz rok svojega Stvarnika. Marsikteri narod pa je popustil hišo svojega Očeta ter šel po svetu in zapravil svoje premoženje, kakor „zubljeni sin.“ Iz serca želim, da bi slovenski narod tega ne storil, temuč da bi

hodil vedno za zvezdo, ktera mu kaže pot do prave
olike, do studenca žive vode, ktera teče v večno živ-
ljenje!
J. Mn.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Častitljivi red oo. frančiškanov her-
vaško-kranjske okrajne ima po novem imeniku 109 maš-
nikov, 24 klerikov, 6 novincev, 37 laikov in 17 terci-
jarjev, skupaj 193 oseb. Mašnikov je v goriški nadškofiji
11, v ljubljanski škofiji 44, v lavanški 10, v zagrebški
nadškofiji 20, v terzaško-koperski 13, v senjski 9, v št.
Ludoviku v Ameriki 1 (č. o. Leon Osredkar), na Sedmo-
graškem 1 (č. o. Konrad Logonder). Provincijal je p.
n. o. Evstahij Ozimek, rojen 24. pros. 1817 v Šentvidu
pri Zatičini, v red stopil 1838, posvečen 1842. Stara-
šina v redu je p. n. o. Angel Gorenc, rojen 21. kim.
1792 v Žužemberku, v red stopil 1813, posvečen 1818.
Naj mlajši mašnikov (po vstopu vred) je č. o. Joahim
Jereb, roj. 1. sveč. 1845 na Vovčah na Kranjskem, po-
svečen 19. kim. 1868. Naj stareji laik je č. Br. Tobija
Vernik, roj. 9. vel. travna v Gameljnah, slovesno ob-
ljubo storil 1828. Naj stareji tercijar: č. Br. Primož Kon-
ciliija, roj. 9. mal. trav. 1805 v Česnjicah na Kranjskem.
Umerlo je od l. 1866 17 čč. očetov ali patrov, in 7 bratov
ali fratrov. R. I. P.

— **(V zadevah mil. škofov Baraga in Mraka).**
Kmalo bo obletnica (21. t. m.), kar je svojo blago dušo
Bogu izročil in krono življenja dosegel naš slavni rojak
Friderik Baraga, neutrudeni misijonar in prvi škof pri
Devici Marii (Saut St. Marie) v Ameriki, pozneje ško-
fije „Marquette.“

Ne davnaj je pa prišla v Evropo novica, da je na
škofov sedež v Marquettu povzdignjen nov škof, Av-
strijanec, Slovenec in zopet Kranjec, veliki vikar Ba-
ragov, prečastitljivi g. Nace Mrak, rojen v Poljanah
nad Škofjo loko 16. oktob. 1810, mašnik posvečen 13.
avg. 1837 v Ljubljani, — pozneje kaplan v Ribnici in
v Slavini, — leta 1845 odšel v Ameriko, kjer torej že
24 lét misijonari. Mene mika tema dvema, tako visoko
povzdignjenima rojakoma majhno znamenje spoštovanja
in ljubezni v djanju skazati, in k temu povabim tudi
prijatle in častivce obeh gospodov. Ob svojem popot-
vanju po Dolenskem mesca sušca pretekl. l. sem ob-
iskal rojstne hiše v šent-Kocijanu, kjer je bil rojen Nace
Knoblehar, ki je sv. evangelij nesel v oserčje Afrike
do gore Logveka, — in hišo, kjer je v debernški fari
vse časti vredni Friderik Baraga na svet prišel, ki je
leta 1829 v severno Ameriko se bil podal in si tam
veliko Indijanov pripridigoval ter jih k čedi Kristusovi
pridružil, — katerim je tudi škof postal poslednje čase.

Leta 1854 smo ga poslednjič vidili na Kranjskem
in Štajarskem, tudi na Dunaju pri poroki svetlega ce-
sarja je bil pričujoč. Spominjam se, kako je bil povsod
s častjo sprejeman, posebno v Celji od vis. č. gospoda
opata Vodušeka in ondotne duhovščine. — Obiskal sem
tudi Trebno in ondi grajšino, ki jo je Baraga zapustil,
da je reven v Ameriki za Kristusom hodil. Ondi sem
našel zraven nekterih bukev v indijanskem jeziku tudi
še nekaj kamnotisov, v manjšem formatu, častitega obraza
tega apostoljskega moža, in te dni se mi je tale misel
zbudila, s katero bi se rad Frideriku v nebesih, —
Nacetu pa na zemlji prikupil — in tudi majhno dobro
delce za milostljivo sodbo naložil:

„Škofje v Ameriki potrebujejo milošnje. Po nazna-
nilu leopoldinske družbe zadnjega leta *) je Baraga prav
reven umrl. Cerkve je zidal, ki še niso plačane — in
so v nevarnosti še na kant priti. Tako škofijo nastopi
naš rojak p. n. gosp. Mrak... Skusi ti te podobice,

kolikor je mogoče, dobro v denar spraviti, in kar boš
za-nje dobil, daruj Baragovemu nasledniku kakor po-
nižni venec spoštovanja pri nastopu škofije.“ — In to
naznanim Vam prijatlom obeh imenovanih apostelnov.

Nekaj velikih podob po 1 gld. je naprodaj še pri
Lerharju ali pri meni, male pa dam ob enem, da naj
jih po 50 kr. prodaja tem, kateri jih želé kupiti. —
Mislim, da se bodo farmani v Šmartnu pri Kranju in
Metliki, kodar je sveti mož kaplanaril, in drugi Kranjci,
pa še tudi nekteri Štajarci podvivali v svojo hišo do-
biti podobo slavnega apostelna. — Ako hoče k temu
še kdo drugi mil. škofu Mraku kaj v pomoč in spo-
min poslati, naj taki dar pošlje vredniku Zg. Danice
L. Jeranu. Vse to bo kakor venček milošnje, in kateri
moje početje podpira, podpira prav za prav namen družbe
sv. Leopolda, po kateri se bo dar tudi v Ameriko poslal.

Preč. gosp. Nace Mrak je bil zadnjič na Krajnskem
leta 1860; živo pomnim, kako vesel dan smo imeli z
rajnkim g. proštom Kosom in g. Velkoverhom v an-
gelov varhov nedeljo 2. kim. 1860 na šent-Joški gori,
kamor je bil gosp. Mrak z blago grofno Blagajevo in
z več pobožnimi romarji priromal. —

Vse k večji časti Božji — k povišanju kat. cerkve
po celem svetu — in našim dušam k zveličanju.

Ranjki škof Baraga je rekel: „Opravljajmo dobre
dela, dokler smo živi; — kar živi storimo, prinesemo
seboj k posebni sodbi, kar zapustimo, to drugi prineso,
ne mi, in se še v število ne more vzeti.“

V Ljubljani v god sv. Antona pušavn., 17. pros. 1869.

Janez Kerst. Novak,

starašina korarjev stol. cerkve sv. Nikolaja.

Pristavek. Če je kaj res, je gotovo, da so pre-
častitljivi gospod korar to, kar so tukaj sprožili, vsim
rojnikom iz serca vzeli. Zanesljivo je, da bodo Kranjci
radi in hitro vse omenjene podobe pokupili, in da mar-
sikteri bode še kak lep dar pridjal za novega škofa
Mraka, ki so naslednik milega gosp. Baraga. Opom-
nimo naj tudi še posebej Poljance, ki jim je tolika
čast došla, da imajo škofa svojega domačina v Ameriki,
naj bi se jih spomnili in jim kaj pomagali, ker je znano,
da „vsak začetek je težak.“ Vredništvo.

— **Ker se katoliška družba** zdaj v resnici pričinja,
bo treba skrbeti tudi za primerno bukvarnico. Go-
spodje, kateri bi hotli za tako bukvarnico darovati bu-
kev, zemljevidov, časnikov, rokopisov, so prošeni, da
bi oddali take reči ali pri katerem začasnih odbornikov,
ali pa pri gosp. dr. Jurju Sterbencu, kapl. pri sv.
Jakovu v Ljubljani. Gr. Wurmbbrand

za odbor.

— **Prečast. gospod Mat. Mersol**, konzistorjalni
svétnik in vodnik škofijsko-cerkvenih prešteevov v Ljub-
ljani, je postal korar pri stolni cerkvi.

Iz Notranjskega, 15. pros. — Pisal sem ti bil,
draga Danica, da so gosp. fajmošter v Knežaku po
velikem trudu omislili cerkvi kneški lepe orgle, ktere
je gosp. Malahovski izverstno in dober kup izdelal. Da-
nes hočem le omeniti, koliko večji veljavo ima učitelj
pri ljudéh tam, kjer so orgle, kakor tam, kjer jih ni.
To je očitno posebno pri nas. Preden smo orgle imeli,
je bil učitelj pri kmetu malo obrajtán, ali celó sem ter
tje zaničevan. Ko je svojo prosto bero poberal, so mu
jo farani z nekako nejevoljo dajali, in skoraj nič ni
nabral. Ko so pa pervikrat orgle zadonele, so kmetje
stermeli ter djali: „Zdaj vidimo, da je naš učenik mož-
žak, da malo takih, ker zná tako dobro orgle prebirati.
Zdaj vidimo, da smo mu krivico delali. Naj le pride,
z veseljem mu bomo pobér odrajtali.“ In res, učitelj je
pri béri spoznal, kaj mu orglanje pomaga. Radi so mu
ljudje dajali in mnogo več je prejel kot druge leta. —
To je očitén dokaz, da se učitelji ne bojo ljudstvu pri-

*) Gl. „Bericht Leopold. Stiftung“ XXXVII zv. 1867, str. 51, 55, 57.

kupili, ako bi se kedaj ločila, kar pa zelo dvomi-
mo, služba organistova od službe učitelja. Dobro vemo,
da je neomikanim ljudem še dandanašnji šola tern v
peti, in da si učitelj mnogo veljave v očeh kmeta pri
orglah pridobi. Ločenje organistove službe zamore le
tisti učitelj zahtevati, ki razmer svoje službe ne pozna,
ali pa kateri pri orglah malo več razumé, kakor zajec
pri bobnu. — Bogomil Z...c.

Iz Z. na Dolenskem smo dobili prvi napév za
pesem „križevske družbe;“ — iz Ž. na Gorenskem nam
je pa tudi napovedan. —

Iz Gorice. — M. — Kako, ali bi se ne dal kak
način osnovati in naznaniti, da bi po izgledu družih
katoliških dežel in narodov tudi po naših slovenskih
okrajinah veselje in ljubezen očitno razodeli v vesoljni
spomin „zlate sv. maše“ (petdesetletnice) našega lju-
beznjivega Očeta Pija IX 11 aprila t. l., bodi si že
kakor koli? — Slovenci so vže tako za take reči vneti.*)

Iz Celovca. Besednik (kteri redoma prične izha-
jati še le svečana, vsak prvi in tretji četrtek v mescu,
in bode veljal za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl.
30 kr..) naznanja v listu na ogled 11. t. m., da je raz-
pis družbinih daril za l. 1869 obrodil več in kakor se
nadjamo lepšega sada mimo poslednjih lét. Za darila
po 150 gl. je prišlo petero večih pripovednih del, po
120 gl. dvojje, po 25 gl. pa devetero spisov; da je toraj
družba sv. Mohora za tekoče leto svojim družnikom
namenila šest obširnih bukev, ki se tiskajo v 14—
15.000 iztisih. Treba je v ta namen, da število druž-
nikov še nekoliko naraste, in Slovenci, nikar ne mudite
pristopiti skoraj! Kaj pa Matica?

Iz banske Bistrice. Slovacom — našim bratom
— se terda godí in bojevati se jim je s premnogimi
nasprotniki. Nekaj časa že imajo le en sam katoliški
časnik. Jako so se oveselili rodoljubi, da po triletnem
prestanku začne spet izhajati kat. tednik „Cyrill a
Method“ z mesečno prilogo „Vojteh“ za ljudstvo.
Cena mu bode s prilogo vred na leto 4 gl. 50 kr., in
vrednik g. Štef. Ručka v Ternovi.

V Belaku je odmenjeno napraviti šestredno me-
ščansko šolo s tergovsko učilnico, kakor piše „Kärnt.
Bl.“ Po predlogu Hyrenbachovem bi pa imela ta šola
biti brezverska ali nekonfesionalna, in to zavoljo kacih
10—12 protestantov med 600—700 katoliškimi učenci!
Koroško šteje 320.000 katoličanov in 17.000 protestan-
tov, in v vsih belaskih šolah je to dobo komaj 6—7
evangeliskih otrok. Pa kaj čete? Taki-le je dandanašnji
liberalizem. Pri verski vnemarnosti ali indifrentizmu
se tudi ni čuditi, ako „Kärnt. Blatt“ že v drugič toži,
da se tatinstvo strahovito množi, in da vse zginja, kar
ni terdo pod ključavnico in pahom, ter se bodo učitelji
moralí pečati s ponavljanjem 10 zapoved namesto z rečmi,
ki gredo v višji šolske naprave. — Tudi v cerkve ta-
tovi lomijo. Kadar pa take „gospode tatove“ v ječo spra-
vijo, so tako ošabni, da se še jesti kujajo, kar se je
pred malo časom z dveh krajev slišalo.

V Šentvidu na Koroškem je bila v god Marije
D. čistega spočetja iz protestanstva v katoliško cerkev
sprejeta Elizabeta Karglova, ondotna kerčmarica.
G. fajmošter Šim. Ažman je slovesnost opravljal s pri-
mernim ogovorom, in spreobrnjenka je bila silno raz-
veseljena, da je po premaganih mnogih zadržkih od
sorodnikov poslednjič vendar svoj namen dosegla. (K. Bl.)

V Celovcu je po noči od 12. do 13. t. m. umerla
12—13 letna gospodičina, ker si je bila pri „turnanji“
herbtini mozeg premaknila, kakor pripoveduje „K. Bl.“
— Zaupljivo bi se svet ne poderl, ako bi se ženstvo

ogibalo turnanja, pa tudi dersanja po ledu, ki
se mu tako malo podá, kakor —i— o.

Iz Ormuža se naznanuje v „Slov. gospodar,“ da
se žalostne reči slišijo o pijančevanji, tepenji in ubija-
nji. Perve dni grudna se posestnik K. v kerčmi pre-
opije in zunaj mertev obleži. — 29. grudna je vojaški
odpušenev V. več ljudi z nožem ranil v ravno tisti kerčmi,
enega tako, da je v treh dneh umerl. — Hudobneži
kradejo brez strahú, napadajo in ropajo popotnike. Pred
kratkim so posestnika iz Šalovec, z goric domu gredo-
čega, na Vitano napadli, obropali in močno pretepli.
Kmetje torej tirjajo, naj poslanci v zboru za ojtrestjši
postavo zoper tatove in hudodelnike govoré.

V Parizu na „College de France“ bo gosp. Ljud.
Leger to leto razlagal slovstvo jugoslovenskih plemén,
zlasti slovensko, hervaško-serbsko in bulgarsko. G. dr.
Bleiweis mu je torej po želji dr. Račkega poslal ime-
nitniše slovenske knjige za slovensko slovstvo.

Razgled po svetu.

Kdo ima prav? Vselej so Slovenci terdili, da
dvalizem ni blaživen, da tako ne bo moglo biti, da bi
le dva naroda med tolikimi imela polne pravice, drugi
pa ne. Zdaj se je jelo kazati, da spet so Slovenci prav
imeli, kakor vselej že veliko lét, če prav pričajo nasprotniki
sami. „Debata“ piše: „Niste še pretekli dve leti, odkar
je storjena sprava z Ogerskim, in kdor nalaš oči ne
zakriva pred tem, kar se godi, — mora priterditi, da
smo oddaljeni od cila določne, stanovitne državopravne
vravnave. Poljci želé koncesij, kakoršne se ne morejo
dovoliti brez spremembe cislajtanske vstave, in znamenja
so, da ministerstvo in državni zbor nista zoper to, da
se njih tirjatvam vgodí.“ Tudi so glasovi v ministerstvu
za spravo s Čehi, pravi časnik, da pa „kar koli se Če-
hom privoli“, se brez zopetne spremembe vstave ne dá
izpeljati. Poslednjič še priznava „Deb.“: „Spremembe
naše magne karte želé celo Nemci.“ Pa tudi cerkev
ima svoje pravice in želje, ki se zamorejo še veliko manj
prezirati, kakor svetne pravice in želje narodov in
ljudstev. —

Katoliška besednica v Pragi. 1. prosenca letos
so se katoliški možje tudi v Pragi v to zedinili, da
hočejo napraviti katoliško besednico (katoličká
beseda). Med vstanovniki, so gr. Zdenko Thun; H. Bau-
dis, vradnik pri hranilnici; general Sverus; tergovcev
Vacek; g. Laska, kaplan na Tinu. Vse verle katoličane
kliče začasni odbor v družbo. Pravila so vladi v poter-
jenje že oddali.

V Lorš-u (Hessen-Darmstadt) se je 6. grudna l. l.
pričela katoliška bralnica (kazina), h kateri je pristopilo
že 150 naj veljavniših meščanov. Eden asesorjev deželne
sodnije je zbor pričel z navdihnjenim govorom. Rekel
je: „Naša bralnica ima namen: lažnjivim naukom na-
sproti, ki se z besedo in pisanjem povsod razširjajo,
skerbeti za resnične načela z razvedrili in branjem.“

Laški blagri. „Unità catt.“ toži, da hudobije, ki
so se godile preteklo leto, strah delajo. Glavna dušna
bolezen v „zveličani novi Italii“ je tatinstvo, potem
prelivanje kervi in pogrešanje očitne varnosti. Krasti,
moriti in izdajati, in pa izdajati, moriti in krasti, to je
pesmica našega vstajenja in povernitve duhovnega reda,
— pravi „Unità.“ V časništvu pa gotovo zvonec nosi
preklinjanje ali skrunstvo svetosti, toda to je v Italii
dopušeno; torej ima prvo roko „žaljenje kraljeve ose-
be.“ Kdo bi bil takrat tega pričakoval, pravi list dalje,
ko so se zidovi laških mést razlegali od „Evviva a
Verdi;“ Verdi obsega prve čerke od: „Vittorio
Emanuele Re d'Italia!“ — Klicali so namreč Lahi,
da se je vse treslo, poprejšnje leta svojemu kralju:

*) Bili smo lansko leto to zadevo omenili in tudi neko misel spro-
žili, pa je dozdej vse tiho; toda čas hitro teče; morebiti že
kdo kaj nasv. tuje. Vr.

„Slava Viktor Emanvelu, italijanskemu kralju!“ zdaj je pa krivičenje zoper njegovo osebo ena glavnih hudobij v tako zmérjani novi Italii. To je „fortschrittlerstvo“ lučnjakov.

Bulgarski nezedinjenci so rešeni poddanosti pod greškega razkolnega patrijarha, ker sultan jim je privolil samosvojnost v cerkveni hierarhii. Pač žalostno privoljenje „iz musulmanske roke za keršansko cerkveno reč!“ Vender pa je reč dobra in doželena, ker bodo ubogi Sloveni s tem mnogih tlačenj in težav rešeni, in ako bodo še druge okolišine vgodne, se utegnejo dobroserčni Bulgari toliko poprej poverniti k katoliški edinosti. V Rustšuku, Vidinu, Ternovi, Gabrovem in drugod so slovesno zahvalo (Te Deum) odpeli zato dobroto in ime sultanovo (!) so popi v svojo molitev vzeli.

V Bernu je imela družba sv. Klementa 3. t. m. svoj prvi shod, v katerem je o. Ježek veselo spominjal se tega, da se ljudje v Bernu nekoliko bolj pozdravljajo po keršanski: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ kar kaže, da se katoliška zavednost vzbuja. Pozdravljajmo se tako, pravi, ko bi se nam tudi kateri posmehovali, sej le-ti naposled ne bodo naši sodniki. Kažimo se povsod pravi katoličani, in slava naša bodi v tem, da služimo Kristusu. — Dne 13. t. m. se je sošel odbor Dedinstva ss. Cirila in Metoda ter sklenil, da hoče to leto dati na svitlo v dveh razdelkih „Popotvanje na Španjsko“, ktero je spisal dr. Chmeliček, prof. pastirskega bogoslovja, čegar „Popotvanje v sv. Deželo“ je že prej bilo natisnjeno in je dobro znano.

Iz Olomuca. Ko so bili lani o veliki Gospodnici bogoslovci iz raznih českomoravskih škofij na Velehradu, so tedaj sklenili, da hočejo dajati na svetlo lasten cerkven list, v katerem bode pisavski sad njihove mladostne pridnosti, vnetja za Boga, cerkev in domovino. Jel je časnik konec minulega leta res izhajati z naslovom „Cyrill a Method“, list bogoslovcem olomuških, z dostojnim geslom Vac. Štulca: „S Kristusom k pravici, svobodi, blagosti.“ V osmerki izhaja 1. in 15. vsakega mesca. V III. številki 1. jan. ima na pr. tele spise: Pesem 1869; Kakih zaslug sta si pridobila ss. Cyril in Metod za narod slovanski in kak spominek jima je za to postavil narod; Prihođnji vesoljni zbor v Rimu s posebnim ogledom na spreobračanje protestantov (o tem je tudi slavni škof Mogunški Ketteler v kratkem izdal nov spis: „Wozu noch die Kirchenspaltung? Ein freies Wort an Deutschlands Katholiken u. Protestanten mit Bezug auf das jüngste päpstliche Schreiben“); O cerkveni godbi; Slavnost jezična v propagandi o prazniku razglašenja gospodnjega v Rimu; k koncu so „zernca“ t. j. pregovori in prislovice, največ iz sv. očakov itd. Lep zgled vsem bogoslovcem, posnemanja vreden posebno sedanjí čas.

Iz Vratislave je poslana zboru bernskemu adresa katolikov, znamenjana z 2881 podpisi zoper brezkonfesionalne ali brezverske šole.

Amerika. V Memfis-u je bil 13. grud. anglikanski ritvališki pridigar dr. Rogers slovesno sprejet v katoliško cerkev. Osem spreobrnjencev je bilo pričujočih pri sv. opravilu, med njimi doktorja Gregory in Lakewell. V Pittsburgu je 17. grudna ondotni vikši pastir (pogojno) kerstil dve protestanski gospé. 20. grud. je bilo 100 oseb birmanih, med njimi več spreobrnjencev.

Dupanloup zoper mavtarstvo. Francoski dnevniki 11. pros. so razglasili novo pisanje učenega, serčnega in pobožnega škofa orleanskega. To pisanje obravnava „zvezo učenja“, ki je neka mavtarska družba na Francoskem in ima namen po šolah um in serce mladini zmešati in spačiti. Škof z množino dokazov razkriva hudobijo te zveze, imenuje veliko beznic ali lož po Francoskem, ki so z njo v zavezi. „Unità“ Napo-

leonu očita, da eno svečico prižiga katoličanstvu, drugo framasonstvu ali mavtarstvu.

Po vsi Belgii se je v praznik čistega spočetja razlegalo slovesno in očitno spoznavanje katoliške vere. Ljudstvo na Belgijanskem je z malim izločkom katoliško, država pa brezverska ali ateistiška, ker belgijanska vstava je zastavljena na čisto ločenje države od cerkve, pišejo „Tir. Štim.“ Dasiravno pa je država brezverska ali brezkonfesionalna, vender gleda povsod svojo moč skazovati v djansko-verski odreji ljudstva, ter ljudstvo navdihovati s svojim lastnim duhom; in za frajmavrarstvo je naj vgodniši zemlja v državi, ki se za nobeno vero ne pečá. Torej je v Belgii nasprotje med novošegnim nevernim prostomiselnostvom in med katoliško vero ljudstva prav očitno in živo. Bil je lansko leto jeseni v Bruselu „delavski shod“, ki je pravo gnjezdo brezboštva in zanikarnosti. Naravnost so na tem shodu mavtarji izrekli, da „nič ne verujejo“ in da želé „vse vere zatreti.“ Tedaj tako kakor proti koncu unega stoletja francoski človekoderci, klavci in morivci! Potem, ko bi vsako vero zaterli, hočejo še le „svojo politiško ali državsko in meddružbinsko misel zveršiti.“ To je, če bodo mogli vero zatreti, potlej bodo pa še kraljevi prestol sukali, kakor se jim bo zdelo, ali pa ga prekucnili. Brezverski državi in frajmavrarskemu meščanarstvu (bourgeoisie) so pač utegnile take pesmice kosti in mozeg pretresati; ali kaj čejo, ker to je čivk njih lastnega otročeta. Sej so že kdajt svojo liberalno vstavo v cerkveno-sovražnem pomenu izpeljali, pravice katoličanov brez strahú derhali na ulicah izročili. Sej so že kdajt po brezkonfesijonskih državnih šolah mladino vere plenili, jo z nevero in zagrizeno jezo zoper cerkev navdihovali, jo z ravno tistimi načéli ostrupovali, iz katerih na „delavskih shodih“ zdaj sad pricveta. Eden njih preslavljanjih višjih učenikov je kar očitno rekel: „Nas ne obhaja kar naj manjši strah ne pred deli od leta 1793“ (pred tacimi morijami namreč, kakoršne Danica že nekaj časa oznanuje iz francoskega punta); mi bi mar še le vošili, da naj se ponavljajo, ako bi se moglo zgoditi tako, da se ne kalí očitno mnenje.“ Sej so liberalstvu (prostomiselnstvu) v časništvu že kdajt dovolili polno svobodo, da dan na dan izlija svojo jezo zoper cerkev. Brezverska država in frajmavrarsko meščanarstvo žajnetá, kar sta že davno sejala. —

Katoliško ljudstvo pa je naj globokejšé v serce ranjeno s tem, kar se je godilo na mednarodnem „delavskem shodu.“ Belgiški katoličanje so torej slovesno in očitno želeli pokazati svojo vero in ji serčno pričevanje dati. Melinski vikši škof in vsi škofje v deželi so dali v ta namen do duhovstva in ljudstva skupni pastirski list. V tem pisanji so velili, da „vesoljna Belgija naj se s slovesnim djanjem daruje in posveti naj svetejšemu Jezusovemu Sercu v sakramentu ljubezni, in da to slovesno darovanje naj se zgodi po duhovnih pastirjih na en in ravno taisti dan, v praznik čistega spočetja, po vsih cerkvah.“ Po vsih cerkvah so se tri dni poprej pripravljali na to slovesno vero-izpovedanje. Zraven tega so po vsih duhovnijah vstanovili „družbo za razširjanje vere znotraj keršanskih držav pod brambo sv. Franciška Salezijana.“ Škofje namreč pravijo: „Nevera ni več samo pri malikovavcih domá, v novi podobi se dviguje med keršanskimi narodi in se iše razširiti: s svojimi bukvami, s svojimi časniki, v kterih se vsak dan zgorej nad čerto napada keršanska vera, in spodej pod čerto (v pravljicah in povestih) pa čednost in lepo življenje. Razširiti se iše nevera s svojimi shodi, družbami, v kterih naj bolj razvpiti priverženci zoperkeršanskega neverstva učé in govore. Razširiti se iše nevera s svojimi vsakterimi šolami, v kterih se štulijo, da vse vere enako čislajo, pa je očitno, da vse enakemu

zaničevanju izročujejo, ker Božje delo človeškim delom enako stavijo in v resnici nič ne molijo kakor le človeškega duha. Za vojske zoper to novošegno nejeverstvo je ustanovljena družba sv. Frančiška Salezijana.

Delavske družbe že delj časa s časniki vred dosti živo in glasno sarijo. Nedavno so na svojem desetem „arbeiter-tagu“ na Dunaju govorili o „rudečem banderu“ in o „rudečih bratih.“ Tega „nederžanja jezika za zobmi“ se je ustrašila še „Morgenpost,“ ki je nedavno preslavljala celo načela od leta 1789,“ kakor pravi „W. Kztg.“ — V shodu „socijaldemokratov“ v dunajskem Novomestu je Milan Šubarič predlagal, da se naj izrečejo za: polno emancipacijo spod „priesterherrschafft“ (!?) in za prosto preiskovanje v verskih rečeh, — pa da je potrebno, naj se cerkveno premoženje poropa, stalna vojna in plemstvo odpravi itd. Vse to je bilo s krikom in ploskom sprejeto, in s trikratnim „hoch“ pozdravljena socijalna demokracija. — Pa kdo se bo delavcem čudil, če imajo tako „vero,“ ako se med drugim prazniki tako posvečujejo, kakor se večkrat pripoveduje? Na ss. treh Kraljev dan je med Otakringom in Breitensee-om več cestnih delavcev gradivo vozilo iz bližnjega lóma, kjer so se poprej prav dobro napili, potlej se pa s koprivci (bičniki) po glavah do kervavega mahali. Komaj sto stopinj od kraja tega pohujšanja pa je zvon ljudi vabil k farnemu duhovnemu opravilu! — Kaj pa, da pri vsih tacih, pa tudi še hujskih dogodbah za katoličanstvo ni ne senčice nevarnosti, kakor se od neke strani tolikrat zagotavlja! In zabavljati se mora prav lisičje v dolgih spisih, ako se kje kaka „katoliška družba“ pričinja, kakoršne so res močno potrebne, da bi se nekaj katoliški duh poživljal, nekaj pa se ohranilo, kar je še dobrega in zdravega!

Iz Mandale, stolnega mesta na Birmanskem, piše katolišk misijonar, da ondotni vladar se kaže prav prijaznega do keršanske vere. Dokaz tega je mnogotera in vedna pomoč, ki jo deli za misijone. Slišal je, da so sv. Oče sklicali vesoljni cerkveni zbor ter bodo z vsih krajev na zemlji prišli škofje v Rim obravnavat imenitne cerkvene opravila. S tim je bil zadovoljen, in ponudil se je, da hoče mlgsp. Bigandet-u, apostoljskemu namestniku, plačati stroške za pot v Rim in nazaj. Tudi je razodel, da namerja za to priliko bogatih darov poslati Njih svetosti. (U. c.)

Razne novice. Baltimorski škof v severni Ameriki je poterdil, da samo v njegovi škofii je l. 1868 prestopilo v katoliško cerkev drugovercev 481. — Z zadovoljnostjo opazujemo, pravi „Reform,“ da v pravadah zoper katoliške pridigarje se pričinja mečje delati. V korist vere in čednosti je vošiti, da naj bi te pristudivne pravde čisto jenjale. Nekatere zoperpostavne besede v kaki pridigi so gotovo manjši zlo kakor pa pravde, ki se godé po ovajanji ljudi, ki od cerkvene Božje službe k sodni dirjajo, da svoje dušne pastirje denuncirajo. — Na Laškem po tolikem zatiranju cerkve zdaj pri fajmoštarih pomoči išejo: da naj namreč mlinski davek s prižnice priporočajo. So zopet dobri duhovni, kaj ne? „Unità catt.“ jim pa levite bere: „Vi hočete v Rimu duhovsko od posvetnega ločiti, in v italijanskem kraljestvu hočete sakristijo z mlinom in mlinarja z duhovstvom skupaj vreči! Spomnite se, gg. ministri, kaj ste sami o veri učili!“ — „L' Eco di Grecia“ piše, ako se bodo Greki vojskovali s Turki, da jim pride Garibaldi s svojo tisučino na pomoč... Potlej pa gotovo nič ne bodo opravili, ako se bode ta stari grešnik vmés štilil. — Po vsih časnikih se je bralo, da je punt na Kandii čisto dokončan, vzrok pa je neki ta, ker so greki svoje ljudi

domú poklicali, in to zavoljo vojske, ki proti s Turkom. Turški poveljniki so vdanje Krečanov z naj boljšimi pogoji za rovarje sprejeli in tako je reči konec. — „Raub u. Mord, oder: Jesuiten fort!“ pod tem naslovom napoveduje „Wien. Kztg.“ menda prav zanimiv „roman,“ ki se prične s 4. št. imenovanega lista. — Po Laškem, Francoskem in drugih katol. krajih se pripravljajo velike skazovanja ljubezni in udanosti do sv. Očeta Pija IX za njih petdesetletnico, ki se bo obhajala 11. aprila. Tudi dunajski katoliški listi budijo k enakemu početju v Avstrii. — V kratkem se pričakuje na svitlo knjižica o kerstnih, poročevanskih in mertvaških bukvah od škofa Feslerja. —

Vedrilke in budilke.

Turonski antikristi. Pet sto možicev je 10. pros. 1869 iz Turona (Tours-a) francoskemu starašinstvu poslalo prošnjo, da naj vsim verstvom, posebno pa katoliškemu odreče vsaktero pomoč. Daje pa na Francoskem država pomoč za katoliško bogočastje edino zato, ker je bila država l. 1789 cerkev oropala. Tedaj država nič ne daje cerkvi, temuč le nekoliko tega povrača, kar je vzela; naj poverne pa vse, kar je cerkvi pograbila, in ne bo ji treba več dajati. „Unità catt.“, ki to obravnava, meni, da tako djanje je znamnje, kako brezbožnost in socijalizem Francijo grizeta. „Journal des Debats“ pravi, da Napoleon III je tolikrat obljubil socijalizem zatreti, vender še kalí. In zakaj? praša „Unità.“ Zato, odgovori, ker nikoli niso bile v resnici razklicane „vélike načela kristjanstva“ (o kakoršnih je namreč Napoleon letos ob novem letu govoril).

Mlada Italija in Pija IX petdesetletnica. Kakor se po Laškem po eni strani godé kervavih solz vredne reči, tako se nam naznanjujejo po drugi strani prelepi prigodki, ki razodevajo živo vero in pa serčno ljubezen do sv. Očeta. Pod naslovom „mlada Italija“ laška mladina razodeva neko veselo novo življenje v dnevniku „Unità catt.“ Ta mladina s svojimi deržinami vred podaja lepe darove, da naj se sv. Očetu napravi posebno veselje za 11. mal. travna, ko bodo imeli svojo drugo novo mašo. Poglavitni namen, kaj pa da, je ta, da se italijanska mladina, ktere toliko je pohujšalo ostudno karbonarstvo, zopet zbira, v dobrem poživlja ter se bolji zarod pripravlja. Dopisi teh mladenčev razodevajo, kakošni občutki njih lepe serca poživljajo. Iz Benedk n. pr. nekteri mladenči tako-le spremljajo svoj dar: „Gnani od zaželenja, da naj damo očitno in slovesno spričevanje svoji katoliški veri, smo veseli mi podpisani beneški mladenči, da Vam, sv. Oče zamoremo poslati 18 lir za praznovanje, ki bo 11. aprila. To naj bo zastava naše ljubezni do sv. Očeta Pija IX, in pa upanja, ki nas poživlja, da bomo vidili skorej zmago vere in resnice“ itd. „Piemontesk 16 letni mladeneč daruje Njih svetosti 10 lir in prosi blagoslova za svojo domovino in deržino. Njegov oče daruje 100 lir. Njegova mati 20 lir. Njegova sestra 10 lir.“ Tacih lepih čutil nahajamo v vsakem listu.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Z Dobrove 1 terd. za 1 gl. 6 kr. star. den.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. L. Godec-u v Chicagi, sev. Amerika: Naročilo na Zg. Dan. za Ameriko je za celo leto 6 gld. 20 kr., namesto še le mudnega pisanja precej liste prejmete. — G. Iv. C. v škof. L.: Denar je sprejet, ko se bo „katol. družba ustanovila (konstituirala), se bo natanko naznanilo. — G. —a— v G.: Prav: glejte tudi na stike v 3., 4. in 6. odst., ki se krešejo; in v zad. v. so besede k reči nepristojne. — G. J. L. V družbo ste zapisani. Spisek, če prav je reč dobra, ni primeren, ker se od neke strani to in uno tako rado očita. —